

Марии Кюри-Склодовской (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), Силезского университета в Катовицах.

Ключевые слова: университеты, Польша, подготовка специалистов, музыкальное искусство.

FEATURES OF EDUCATIONAL PLANS AND EDUCATIONAL PROGRAMS OF UNIVERSITIES AT PREPARATION OF PROFESSIONAL MUSIC ARTIST

I.V. Kryvohyza

Abstract. The article deals with the peculiarities of curriculum and educational programs of universities of Poland in the preparation of a specialist in musical art. The curriculum and curricula of different universities of Poland, in particular, the Uniwersytet Zielonogórski, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Silesian University in Katowice, are analyzed.

Keywords: Universities, Poland, training of specialists, musical art.

УДК 37.378

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В КОЛЕКТИВІ

О.В. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: kuchay@ukr.net

Анотація. У статті розкрито особистісно орієнтоване виховання студентів в колективі. Визначено етапи становлення колективу, показано функції колективу, як соціально діючої системи, виокремлено соціально-педагогічні чинники, які впливають на успішність розвитку і становлення студентського колективу. Активізація навчання сприяє успішності студентів, формуванню позитивних інтересів, пізнавальної активності та самостійності, то вона надає їм можливість позитивно ствердитися в навчанні і за допомогою цього посісти гідне місце в колективі.

Ключові слова: особистісно орієнтоване виховання, студент, колектив, освіта.

Актуальність (Introduction). У сучасному суспільстві починає формуватися потреба у новому типі особистості, якостями якої є практичність, ініціативність, здатність орієнтуватися в ринкових умовах, динамічність, постійне прагнення до розвитку, інтелектуальна розвиненість. Студентство є найбільш інтелектуальна, творчо розвинута і прогресивна частина молоді, найважливіший фактор політичного, духовного й економічного перетворення нашого суспільства [1].

Проблема особистісно-орієнтованого виховання за нових соціально-культурних умов, нинішніх обставин національного відродження та подальшого розвитку духовної культури українського народу, маніфестовані Актом про незалежність України, переходом до ступеневої вищої освіти, зумовили гостру потребу в активізації науково-дослідної роботи саме в цьому напрямі [2].

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Дослідженням даної проблеми займалася велика кількість учених. Різні аспекти виховної і практичної діяльності аналізуються в широкому спектрі монографій, книг, статей (Є.Балабанович, В.Гмурман, Л.Гордін, О.Дзеверін, Г.Жураковський, В.Кумарін, В.Коротов, В.Колбановський, М.Кондаков, Н.Лялін, Є.Мединський, Е.Моносзон, Н.Морозова, Ф.Науменко, М.Ніжинський, М.Павлова, П.Паперна, С.Рівес, В.Смаль, А.Тер-Гевондян, Г.Філонов, А.Фролов, М.Ярмаченко та ін.).

Мета (Purpose). Метою даної статті є визначення теоретичних засад розвитку особистісно орієнтованого виховання студентів в колективі.

Методи (Methods). Теоретичний: аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури для обґрунтування вихідних положень дослідження; інтерпретаційно-аналітичний метод, на основі якого вивчалися українські наукові джерела.

Результати (Results). Виховання особистості в колективі — важлива закономірність українського національного виховання. Дитина народжується в сім'ї і розвиток дитини (фізичний, психічний, соціальний) відбувається в колі членів родини: батька й матері, дідуся, бабусі, старших братів і сестер. Першими джерелами соціального успадкування є соціальне багатство (мова, норми поведінки та ін.) членів родини. Дитина відчуває духовну єдність з цим соціальним осередком і залежність від нього. А згодом юна особистість виходить за рамки своєї сім'ї і потрапляє у своєрідну духовну залежність від соціуму. Упродовж усього життя людина відчуває себе часткою певної спільноти. Колектив є невичерпним джерелом морально-духовного збагачення особистості й одночасно її захисником. І тому в менталітеті українського народу було і залишається поважне ставлення до колективу, відчуття залежності від нього [3].

А.С. Макаренко зробив також значний внесок у розробку проблеми навчального колективу. У його роботах описана технологія поетапного формування колективу, в основі якої – сформульований Макаренком закон життя колективу (рух – форма його життя, зупинка – форма його смерті), а також принципи розвитку колективу: гласність, залежність, відповідальність, паралельні дії. Темпоральність розвитку колективу виражена А.С. Макаренко через етапи становлення колективу:

1. Становлення колективу (первісне згуртування). На цьому етапі важливо перетворити організовано оформлену групу в колектив, де відносини учасників визначаються змістом діяльності.

2. Посилення впливу активу. На цьому етапі з-посеред членів групи доволіно виділяються найбільш ініціативні люди. Важливо організувати їхню активність у конструктивному руслі, а потім і формалізувати структуру активу групи. Після цього можна очікувати поступового посилення впливу активу.

3. Розквіт колективу: після його досягнення можна очікувати більш високого рівня вимог члену колективу до себе, в ідеалі – вищих вимог до себе, ніж до своїх товаришів.

4. Процес руху: переосмислюючи колективний досвід, людина висуває до себе найвищі вимоги, виконання нею моральних норм переходить у ранг потреби. Питання створення студентського колективу й використання його можливостей [1].

Колектив як соціально діюча система має виконувати такі функції.

1. *Організаторську*: спрямовану на об'єднання членів колективу з метою виконання певних соціально-педагогічних завдань.

2. *Виховну*: спрямовану на створення оптимальних умов для розумового, морального, фізичного, трудового й естетичного виховання, що забезпечує умови для психічного й соціального розвитку особистості.

3. *Стимулювальну*: вона сприяє формуванню морально-ціннісних стимулів діяльності особистості у всіх сферах; регулює поведінку членів колективу, впливає на формування позитивних якостей особистості — волі, гуманності, працьовитості, совісності, чесності, справедливості, цілеспрямованості, гідності та ін [3].

На успішність розвитку і становлення студентського колективу впливає низка таких соціально-педагогічних чинників:

- знання педагогами-кураторами наукових засад теорії і практики формування та розвитку колективу;
- забезпечення наступності та єдності дій педагогів у роботі з колективом;
- забезпечення педагогічно доцільної роботи з активом і органами самоврядування;
- володіння технікою створення перспективи розвитку колективу;
- створення соціально-педагогічних умов для ефективної діяльності членів колективу;
- наявність традицій у життєдіяльності колективу;
- дотримання належного тону і стилю в керівництві первинним студентським колективом.

Питання теорії і практики розвитку колективу, його впливу на формування особистості досить добре досліджені в психолого-педагогічній літературі, розроблено технології роботи з колективами. Варто лише у процесі практичної роботи впевнено спиратися на надбання педагогічної науки, цілеспрямовано працювати над розвитком колективу на засадах гуманізму, використовувати колектив як джерело соціально-психологічного розвитку особистості, її

соціальної захищеності [3].

Оскільки активізація навчання сприяє успішності студентів, формуванню позитивних інтересів, пізнавальної активності та самостійності, то вона надає їм можливість позитивно ствердитися в навчанні і за допомогою цього посісти гідне місце в колективі. Активізація навчання здійснюється через використання методів формування пізнавального інтересу: ігор, змагань, диспутів, суперечок, вікторин, аналізу життєвого досвіду студентів, ситуацій новизни, ситуацій створення успіху (схвалення, підбадьорення, подяка тощо); завдань у цікавій формі (загадки, вірші та ін.) за тими предметами, темами, до яких студенти виявляють схильність і які викликають подив, переживання; різних за характером завдань; створення проблемних ситуацій; колективної пізнавальної діяльності на заняттях; різних засобів наочності; технічних засобів навчання; індивідуалізації та диференціації навчання; роботи студентів з підручником на заняттях; контролю та самоконтролю різних видів у різних формах; використання нетрадиційних форм навчання; пізнавальної перспективи у навчанні.

Організація колективної професійно-педагогічної діяльності, створення професійно спрямованої системи громадських доручень, здійснення педагогічно доречного керівництва первинним колективом сприяють розвитку самого колективу і професійному зросту, становленню професійної позиції його членів. Діяльність первинного колективу потребує професійно-педагогічної спрямованості. Протягом цієї діяльності необхідно підвищити ступінь включення майбутніх учителів у професійно-педагогічну діяльність колективу. Формуванню раціональних прийомів навчальної діяльності студентів сприяє створення в академічній групі атмосфери взаємної вимогливості студентів один до одного.

Якщо кожний студент буде вивчати себе і своїх товаришів, то це допоможе, забезпечити оптимальний розвиток кожного студента під час навчання у вищому навчальному закладі [4].

Висновки і перспективи (Discussion). Отже, особистісно-орієнтоване виховання спрямоване на реалізацію сутнісної природи суб'єкта, якій відповідають цінності служіння, коли основним життєвим відношенням виявляється любов до інших людей. Це дозволяє людині виходити за межі своїх актуальних, наявних можливостей. Лише особистісно-орієнтованому вихованню під силу досягнення особистісно-розвивальної мети, оскільки воно акцентує увагу на усвідомлення вихованцем себе як особистості, на його вільне і відповідальне самовираження [4].

Список використаних джерел

1. Лебеденко С. Виховання у студентському колективі і через колектив (із досвіду роботи Полтавського юридичного інституту) // Витоки педагогічної майстерності. – 2012. – Випуск 9. – С. 125-129.
2. Вітвицька С.С. Особистісно орієнтоване виховання студентів у вищих навчальних закладах освіти // Професійна педагогічна освіта: особистісно орієнтований підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 50-78.
3. Діалектика становлення і розвитку студентського колективу: академічної групи, курсу, факультету, ВНЗ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-4047.html>
4. Осипова Т. Ю. Особистісно-орієнтоване виховання як умова професійного розвитку майбутніх учителів [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/doc/2011/6_2011/52.pdf
5. Шинкарук В.Д. Виховання особистості в колективі у педагогічній системі А.С. Макаренка / В.Д. Шинкарук // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія». – К.: Міленіум, 2016. – Вип.233. – С. 306-312.

References

1. Lebedenko S. (2012) Vychovannya u studentskomu kolektyvi i cherez kolektyv (iz dosvidu roboty Poltavsk'oho yurydychnoho instytutu) [Education in Student collective and through the collective (from the experience of Poltava Law Institute)] // Vytoky pedahohichnoyi maysternosti. Vypusk 9. 125-129.

2. Vitvitskaya S.S. (2012) Osobystisno oriyentovane vykhovannya studentiv u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh osvity [Personally oriented education of students in higher educational institutions] // Profesiyna pedahohichna osvita: osobystisno oriyentovanyy pidkhdid : monohrafiya / za red. O. A. Dubasenyuk. – Zhytomyr : Vyd-vo ZHDU im. I. Franka, 50-78.

3. Dialektyka stanovlennya i rozvytku student-s'koho kolektyvu: akademichnoyi hrupy, kursu, fakul'tetu, VNZ [Dialectics of the formation and development of a student collective: academic group, course, faculty, university]: <http://www.info-library.com.ua/books-text-4047.html>

4. Osipova T. Yu. Osobystisno-oriyentovane vykhovannya yak umova profesiynoho rozvytku maybutnikh uchyteliv [Person-oriented education as a condition for the professional development of future teachers] [Electronic resource] - Access mode: <http://scienceandeducation.pdpu>.

5. Shynkaruk, V.D. (2016) Vychovannia osobystosti v kolektyvi u pedahohichnii systemi A.S. Makarenka [Education of the person in the collective in the pedagogical system A.S. Makarenko]. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya «Pedahohika. Psykholohiia. Filosofiia». 233. 306-312.

ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННОГО ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНТОВ В КОЛЛЕКТИВЕ

А.В. Кучай

Аннотация. В статье раскрыто личностно ориентированное воспитание студентов в коллективе. Определены этапы становления коллектива, показано функции коллектива, как социально действующей системы, выделены социально-педагогические факторы, влияющие на успешность развития и становления студенческого коллектива. Активизация обучения способствует успеваемости студентов, формированию положительных интересов, познавательной активности и самостоятельности, то она предоставляет им возможности положительно утвердиться в обучении и с помощью этого занять достойное место в коллективе.

Ключевые слова: личностно ориентированное воспитание, студент, коллектив, образование.

PERSONALLY-ORIENTED STUDENTS EDUCATION IN COLLECTIVES

O.V. Kuchai

Abstract. The article reveals the personally oriented education of students in the team. The stages of the formation of the collective are determined, the functions of the collective as a socially operating system are shown, the socio-pedagogical factors that influence the success of the development and formation of the student college are identified. Activation of teaching contributes to the success of students, the formation of positive interests, cognitive activity and autonomy, then it gives them the opportunity to positively affirm education and with this help take a decent place in the team.

Key words: personally oriented education, student, collective, education.

УДК 37.378

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Т.П. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та психології

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

E-mail: tetyanna@ukr.net

Анотація. У статті розглядається теоретичні засади розвитку креативного мислення молодших школярів. Висвітлюється, що розвитку креативності особистості у процесі навчання сприяють властиві молодшим школярам відкритість до всього нового, допитливість, емоційність, цілісність сприйняття, яскрава уява, образність мислення, активне ставлення до дійсності, що їх оточує. Психологами й педагогами визначено не тільки основні етапи розвитку творчого мислення, але й психологічні складові творчої діяльності, які характеризують рівень розвитку творчості на кожній стадії.

Ключові слова: креативне мислення, молодші школярі, освіта, вчитель.

© Т. П. Кучай, 2017